

دبیر گروه اقتصادی

سخنگوی دولت در گفت‌وگوی اخیر با م‌سردم، با اطمینان از برنامه‌های اقتصادی دولت برای حمایت از تولید و اشتغال سخن گفت و در بخشی از این گفت‌وگو تأکید کرد که دولت باید مالیات را طوری دریافت کند که به تولیدکنندگان اجحاف نشود. این اظهارات امیدوارکننده است و نشان می‌دهد دولت به اهمیت تعادل بین درآمدزایی و حمایت از فعالان اقتصادی درآمده است.

آگاه است، اما ظاهرآ خاتم سخنگو از قسه برعصه مالیات بر ارزش‌افزوده خبر ندارد تا چه اندازه کام یک ملت را تلخ کرده است و سال‌هاست به مردم و تولیدکنندگان فشار می‌آورد و به جای کمک به اقتصاد، به مانعی برای معیشت و تولید تبدیل شده است.

مالیات بر ارزش‌افزوده از سال ۱۳۸۷ با نرخ ۹درصد اجرائی شد و در هر مرحله از زنجیره تولید و توزیع، بر ارزش‌افزوده کالا یا خدمت اعمال می‌شود. هدف ادعایی آن، ایجاد شفافیت مالی، جلوگیری از فرار مالیاتی و تأمین درآمد پایدار برای دولت بود اما ساختار معیوب این سیستم، آن را به چالشی برای مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان تبدیل کرده است.

اولین مشکل، تأثیر مستقیم این مالیات بر قیمت کالاها و خدمات است. وقتی ۱۰ درصد مالیات در هر مرحله از تولید و توزیع اضافه می‌شود، قیمت نهایی برای مصرف‌کننده به طور چشمگیری بالا می‌رود. در اقتصادی که تورم سالانه، به‌ویژه در بخش مواد غذایی و کالاهای ضروری، گاهی به بیش از ۴۰ درصد می‌رسد، این ۱۰ درصد اضافی مانند باری سنگین بر دوش مردم است. از نان و لبنیات تا خدمات پزشکی و حمل‌ونقل، همه‌چیز گران‌تر و این گرانی مستقیماً از جیب مصرف‌کننده پرداخت می‌شود.

دومین اثر منفی مالیات بر ارزش‌افزوده آن است که به دلیل ماهیت غیرمستقیمش، تفاوتی بین اقشار کم‌درآمد و پردرآمد قائل نمی‌شود. برخلاف مالیات بر درآمد که با افزایش درآمد نرخ بالاتری دارد و عادلانه‌تر است، این مالیات برای همه یکسان است. این یعنی یک کارگر با حقوق ماهانه ۱۰ میلیون تومان، برای خرید یک‌میلیون تومان مواد غذایی، باید ۱۰۰ هزار تومان مالیات بر ارزش‌افزوده بپردازد، درست به همان نسبتی که یک فرد ثروتمند می‌دهد. برای یک خانواده مرفه، این مبلغ شاید ناچیز باشد اما برای خانواده‌ای که با حداقل دستمزد زندگی می‌کند، می‌تواند به معنای حذف یک وعده غذایی یا چشم‌پوشی از یک نیاز ضروری باشد.

هزینه‌های زندگی برای دهک‌های پایین‌تر درآمدی در سال‌های اخیر به‌شدت افزایش یافته است. در چنین شرایطی، افزودن ۱۰ درصد مالیات به کالاهای مورد استفاده مردم قدرت خرید این اقشار را بیش از پیش کاهش می‌دهد. این دقیقاً همان ظلمی است که سیستم مالیاتی کنونی به مردم تحمیل می‌کند. اگر دولت به دنبال حمایت از معیشت مردم است، چگونه می‌توان توصیه کرد که یک خانواده کم‌درآمد باید برای خرید نیازهای اولیه‌اش، مالیاتی برابر با یک خانواده ثروتمند بپردازد؟ این رویکرد با هیچ منطق عدالت‌محوری سازگار نیست. خانم مهاجرانی تأکید کرد که دولت نباید به تولیدکنندگان اجحاف کند، اما مالیات بر ارزش‌افزوده، در عمل یکی از بزرگ‌ترین موانع پیش روی تولیدکنندگان، به‌ویژه بخش‌های کوچک و متوسط است. این بنگاه‌ها که به گفته سخنگوی دولت حدود ۷۰درصد اشتغال کشور را تأمین می‌کنند، با مشکلات متعددی مانند کمبود نقدینگی، ناترازی انرژی و محدودیت‌های تحمیلی دست‌وپنجه نرم می‌کنند. مالیات بر ارزش‌افزوده با افزودن هزینه‌های اضافی در هر مرحله از تولید، این چالشی‌ها را تشدید می‌کند.

در تئوری، تولیدکنندگان می‌توانند مالیات پرداختی در مراحل اولیه تولید را بازپس بگیرند، زیرا این مالیات قرار است از مصرف‌کننده نهایی دریافت شود اما در عمل، فرایند بازپرداخت مالیات پیچیده، انرژی و محدودیت‌های تحمیلی دست‌وپنجه نرم می‌کنند. مالیات بر ارزش‌افزوده با افزودن هزینه‌های اضافی در هر مرحله از تولید، این چالشی‌ها را تشدید می‌کند. بسیاری از تولیدکنندگان خرد که نقدینگی محدودی دارند، مجبور می‌شوند این مالیات را از سرمایه در گردش خود پرداخت کنند. این موضوع، توان مالی آنها را برای تولید بیشتر، پرداخت حقوق کارگران یا سرمایه‌گذاری در بهبود کسب‌و کار کاهش می‌دهد.

سخنگوی دولت به رکود اقتصادی ناشی از نگرانی‌ها اشاره کرد. در چنین شرایطی که بسیاری از اصناف و تولیدکنندگان با کاهش فروش مواجهند، اصرا بر دریافت مالیات بر ارزش‌افزوده به شکل کنونی، منطقی نیست. وقتی تقاضا در بازار کاهش یافته است و مردم توان خرید ندارند، افزایش قیمت کالاها به دلیل مالیات، چرخه تولید را کندتر می‌کند. در بخش خدمات، مانند رستوران‌ها یا آرایشگاه‌ها، مالیات بر ارزش‌افزوده مستقیماً به قیمت خدمات اضافه می‌شود. این موضوع باعث کاهش مراجعه مشتریان و در نتیجه، کاهش درآمد و حتی تعدیل نیرو و در این کسب‌وکارها منجر می‌شود. این وضعیت، برخلاف هدف دولت برای حفظ اشتغال است.

خانم مهاجرانی که با قاطعیت از اجحاف کردن به تولیدکنندگان سخن گفت، لازم است وضعیت فشار مالیات بر ارزش‌افزوده بر مردم و فعالان اقتصادی را بررسی کند. حالا که دولت وعده حمایت از تولید و معیشت مردم را داده، وقت آن است که این وعده‌ها به عمل تبدیل شود. اصلاح سازوکار مالیات بر ارزش‌افزوده و حتی حذف آن برای کالاهای و خدمات، می‌تواند گامی بزرگ در مسیر عدالت اقتصادی باشد. دولت می‌تواند با بازنگری در نرخ‌های مالیاتی، کالاهای ضروری را از این مالیات معاف کند تا فشار بر اقشار کم‌درآمد کاهش یابد، هم‌زمان برای حمایت از تولیدکنندگان، فرایند بازپرداخت مالیات باید ساده‌تر و سریع‌تر شود تا نقدینگی بنگاه‌های کوچک و متوسط که محور اقتصاد کشورمان هستند، قفل نشود. کاهش نرخ مالیات برای این بنگاه‌ها، به‌ویژه در شرایط رکود می‌تواند این تأثیر کمک بزرگ تولید را فعال نگه دارد، همچنین نظارت دقیق‌تر بر اجرای مالیات ضروری است و سوءاستفاده برخی کسب‌وکارها در دریافت مالیات غیرقانونی یا عدم‌انتقال آن به دولت باید رسیدگی شود.

به هر روی، مالیات بر ارزش‌افزوده در شکل کنونی‌اش، مردم و تولیدکنندگان را در تنگنا قرار داده است، چه آنکه با افزایش قیمت کالاها و خدمات، قدرت خرید مردم را کاهش داده و با پیچیدگی‌های اجرایی، نقدینگی بنگاه‌های تولیدی را قفل کرده است. وقتی سخنگوی دولت از اجحاف کردن به تولیدکنندگان سخن می‌گوید، انتظار می‌رود این حرف‌ها به اقدامات عملی منجر و بسط‌ات مالیات بر ارزش‌افزوده برچیده شود. متأسفانه در شرایطی که مردم و تولیدکنندگان با فشارهای شدید اقتصادی دست‌وپنجه نرم می‌کنند، مجلس شورای اسلامی نیز تاکنون اقدام مؤثری در خصوص اصلاح یا کاهش مالیات بر ارزش‌افزوده انجام نداده است. این نوع مالیات که به ظاهر از مصرف‌کننده نهایی دریافت می‌شود، در عمل فشار مستقیمی بر مردم، به‌ویژه اقشار کم‌درآمد وارد کرده و هزینه نهایی خرید کالا و خدمات را به‌شدت افزایش داده است.

نکته تأسفیران‌تر آن است که این مالیات حتی در حوزه تولید نیز اثرات منفی دارد، زیرا زنجیره تولید را درگیر فرایند‌های پیچیده مالیاتی می‌کند و در بسیاری از موارد باعث افزایش بهای تمام‌شده کالا می‌شود، با وجود این مجلس تاکنون در راستای اصلاح ساختار مالیات بر ارزش‌افزوده یا کاهش آن، حرکت مؤثری نداشته است. در شرایط فعلی، باید اثرات تورمی و معیشتی این مالیات مورد توجه قرار گیرد و صرفاً نباید به آن به عنوان منبع درآمدی برای دولت نگاه شود.

قانون بهبود محیط کسب‌وکار در سال سرمایه‌گذاری برای تولید بایگانی شده است؟

تحمیل حق ترانزیت به قبوض برق!

«هزینه انتقال برق» پیش‌تر در قیمت پایه برق لحاظ شده و دریافت مبلغ جداگانه با عنوان ترانزیت، نوعی دوباره‌ستانی و فشار مضاعف بر تولیدکنندگان است

افزایش حق ترانزیت برق در شرایطی که تولید با مسائل مختلف از جمله نوسانات ارزی، و رکود و تورم دست‌وپنجه نرم می‌کند، بیش از پیش به تضعیف محیط کسب‌وکار منجر می‌شود، کمالینکه گزارش شاخص مدیران خرید (شامخ) که از سوی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران تهیه می‌شود نیز مؤید همین مسئله بوده است

طبق ماده ۲۵ این قانون، ضرر و زیان تولیدکنندگان بر جبران کند، اما این موضوع تاکنون اجرائی نشده است. وی افزود، دولت با موافقت شخص رئیس‌جمهور بسته‌ای حمایتی برای جبران خسارات تولیدکنندگان ناشی از قطعی برق تدوین و ابلاغ کرده است.

اتابک اظهار کرد: ناترازی‌های انرژی در سال‌های اخیر اسباب زیادی به بخش تولید وارد کرده و بر همین اساس چندین گزارش به کمیسیون صنایع و معادن مجلس ارائه شده است.

وزیر صمت با اشاره به افزایش هزینه‌های انرژی اظهار کرد: در سه سال اخیر، هزینه اعلامی برق رشد داشته و در برخی از زیرشاخه‌ها این میزان تا سه برابر نیز افزایش یافته است.

وی تأکید کرد: در حالی که برخی تصور می‌کنند هزینه انرژی پایین‌ترین است، واقعیت این است که تولیدکنندگان تحت فشار هزینه‌های سنگین قرار دارند و این مسئله بر تاب‌آوری تولید اثر منفی گذاشته است.

اتابک خاطر‌نشان کرد: هزینه‌های تولید در حوزه برق، گاز و مواد اولیه از جمله نگرانی‌های اصلی وزارت صمت است. به گفته وی، در گذشته مواد خام با ارز ۸هزار و ۵۰۰ تومان ترخیص می‌شد اما اکنون این رقم به حدود ۱۰هزار تومان رسیده که موجب افزایش جدی هزینه‌ها در زنجیره تولید شده است.

تولیدکنندگان در شرایطی که از یک طرف صحبت از رونق تولید می‌کنند و از طرف دیگر موانع تولید هر روز در حال افزایش است، شاهد این تناقض هستند که به طور مستمر هزینه‌های جدیدی به آنها تحمیل می‌شود. بخش تولید منتظر پاسخ روشن و اقدام عملی از سوی دولت است و کم‌ترین انتظار این است که اگر آثار ناترازی‌های انرژی به آنها تحمیل شده دست کم در این شرایط با گرانی‌های بی‌ضابطه تشبیه نشوند.

ایران با انتقاد از دریافت هزینه جدید «حق ترانزیت برق» از صنایع گفت: این هزینه که پیش‌تر در قبوض وجود نداشت، در حالی از واحدهای تولیدی دریافت می‌شود که هیچ خدمت جایگزینی مانند کاهش قطعی برق از سوی وزارت نیرو ارائه نمی‌شود. وی افزود، وقتی قیمت برق از ابتدا به صورت دستوری تعیین می‌شود و هزینه تمام‌شده در آن لحاظ شده است، دریافت مجدد مبلغی با عنوان حق ترانزیت جای سؤال دارد.

صالحی با بیان اینکه حق ترانزیت برق در اصل مربوط به هزینه انتقال انرژی در شبکه‌های مختلف است و معمولاً در مبادلات بین‌المللی برق مانند انتقال از ترکمنستان به ترکیه دریافت می‌شود، گفت: وزارت نیرو اکنون آن را از تمام واحدهای داخلی نیز به گفته وی، می‌کند. به گفته وی، براساس مصوبه سال ۱۳۹۸، دولت، نرخ ترانزیت برق باید بر پایه درصد بهره‌برداری و متوسط قیمت تبدیل انرژی تعیین شود و نباید از میانگین

یکی از اصلی‌ترین مشکلات در گزارش شامخ، ناترازی انرژی و قطعی برق است که تداوم قطعی‌های مکرر برق و محدودیت سهمیه انرژی نه تنها تولید را کاهش داده، بلکه به تجهیزات صنعتی آسیب رسانده و هزینه‌های اضافی برای تعمیرات ایجاد کرده است. در چنین فضایی فعالان اقتصادی تأکید دارند که وزارت نیرو نباید فشار مضاعفی از بابت هزینه‌ها بر آنها وارد کند. تأکید آنها به افزایش حق ترانزیت برق است که برای شان ابیهامات متعددی دارد.

■ **انتقاد وزیر صمت از سیاست‌های انرژی در حوزه تولید**

کاهش تاب‌آوری تولید با قطعی‌های برق و همچنین افزایش هزینه‌های تأمین انرژی، مورد انتقاد وزیر صمت قرار گرفت.

سیدمحمد اتابک، وزیر صنت، معدن و تجارت اخیراً در دیدار با استاندار آذربایجان شرقی با اشاره به چالش‌های تولیدکنندگان در حوزه انرژی گفت: طبق قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، دولت موظف است در صورت قطع برق و خسارات ناشی از آن،

افزایش سقف کارت‌های رفاهی و تسهیلات بانکی

و بنگاه‌های کوچک و متوسط است، همچنین بازپرداخت بلندمدت این تسهیلات می‌تواند فشار مالی بر دریافت‌کنندگان را کاهش و به آنها فرصت بیشتری برای استفاده از این منابع دهد.

■ **تأمین آذر برای تولید**

کار گروه انرژی نیز با هدف تأمین ارز مورد نیاز تولیدکنندگان تشکیل شده است.

مهاجرانی به جلسه‌ای در بانک مرکزی اشاره کرد که در آن تصمیماتی برای تأمین ارز صنایع گرفته شده است.

او همچنین اعلام کرد که در سال گذشته، ۳۹۵میلیون دلار از برای صنایع، به‌ویژه صنایع مرتبط با انرژی، تخصیص یافته است. این اقدام در راستای کاهش موانع ارزی برای تولیدکنندگان و تسهیل دسترسی آنها به مواد اولیه و تجهیزات وارداتی است.

■ **تجهیزات تخصصی در تصمیم‌سازی**

یکی از نکات قابل توجه در سخنان مهاجرانی، تأکید بر نقش بخش خصوصی در تصمیم‌سازی‌های اقتصادی بود.

او با اشاره به تأکیدات مقام معظم رهبری و رئیس‌جمهور مبنی بر اهمیت بخش خصوصی به عنوان بخش رسمی اقتصاد کشور اظهار داشت:

گاهی اوقات عدم مشارکت کافی بخش خصوصی در تصمیم‌گیری‌ها باعث بروز مشکلاتی در مرحله اجرا می‌شود، به همین دلیل، دولت تلاش دارد با تشکیل کارگروه‌ها و برگزاری جلسات منظم با فعالان اقتصادی، اتاق بازرگانی و کارآفرینان، این بخش را

در نهایت، تأکید بر مشارکت بخش خصوصی و تشکیل کارگروه‌های تخصصی، نشانه‌ای از تلاش دولت برای اتخاذ رویکردی مشارکتی و علمی در حل مشکلات اقتصادی است، با این حال برای ارزیابی دقیق اثربخشی این سیاست‌ها باید منتظر گزارش‌های بعدی و نتایج عملی این اقدامات بود.

به هر روی، اظهارات فاطمه مهاجرانی، سخنگوی دولت در گفت‌وگوی اخیر، تصویری از برنامه‌های دولت برای حمایت از تولید، حفظ اشتغال و بهبود معیشت مردم ارائه داد.

افزایش سقف کارت‌های رفاهی، گسترش دسترسی به آنها، افزایش تسهیلات بانکی همگی اقداماتی هستند که می‌توانند در کوتاه‌مدت به تحریک تقاضا و حمایت از تولید کمک کنند، با این حال موفقیت این سیاست‌ها به عوامل متعددی، از جمله اجرای دقیق، نظارت مستمر و هماهنگی بین کارگروه‌های مختلف بستگی دارد

اشتغال کارگران و متخصصان ما در بخش‌های خرد، کوچک و متوسط است و تأکید ما بر حیات معادار این بنگاه در راستای حفظ اشتغال و جلوگیری از ریزش نیروی کار است.»

■ **تمرکز دولت بر حفظ اشتغال**

یکی از محورهای اصلی سخنان سخنگوی دولت، تأکید بر حفظ اشتغال در بنگاه‌های خرد، کوچک و متوسط بود.

به گفته مهاجرانی، دولت معتقد است کمک‌های معیشتی به تنهایی نمی‌توانند مشکلات اقتصادی را حل کنند و اولویت اصلی، حفظ اشتغال و حمایت از تولید است، چه آنکه معتقدند هر چند هم کمک معیشتی صورت گیرد، اگر ما نتوانیم در راستای حفظ اشتغال به اندازه کافی گام برداریم، حتی کمک‌های معیشتی نمی‌تواند به اندازه کافی کارایی لازم را داشته باشد.

برای تحقق این هدف، دولت اقدام به تشکیل چهار کارگروه تخصصی، کارگروه‌های انرژی، مالیاتی، پولی و بانکی و ارزی کرده است.

این کارگروه‌ها با حضور وزرا، معاونان و نمایندگان بخش خصوصی تشکیل شده‌اند تا به صورت متمرکز یک نوع منابع تولید و حمایت از بنگاه‌های اقتصادی بپردازند.

مهاجرانی تأکید کرد که این کارگروه‌ها موظفند گزارش‌های هفتگی به رئیس‌جمهور ارائه دهند تا روند پیشرفت کارها به صورت مستمر بررسی شود.

■ **مقابله با ناترازی انرژی**

یکی از چالش‌های اصلی صنایع در سال‌های اخیر، ناترازی در تأمین انرژی، به‌ویژه برق و گاز بوده است. مهاجرانی به این موضوع اشاره کرد و گفت که قطعی مکرر برق و گاز صنایع در سال‌های گذشته، چه به‌صورت اعلام‌شده و چه بدون اطلاع قبلی، به تولید آسیب زده، به همین منظور کارگروه انرژی به ریاست وزیر نیرو تشکیل شده است تا این مشکل را حل کند.

دولت در این راستا اقداماتی را آغاز کرده است، از جمله تأمین ارز برای توسعه انرژی خورشیدی. به گفته سخنگوی دولت، تاکنون حدود ۵هزار و ۵۰۰مگاوات انرژی خورشیدی به شبکه اضافه شده است، اما این میزان همچنان با نیاز واقعی کشور فاصله دارد.

این اقدام نشان‌دهنده تلاش دولت برای کاهش وابستگی به منابع سنتی انرژی و حرکت به سمت

گزارش ۲ زمین‌دین

مردم از برنامه‌ها و اقدامات جدید دولت برای حمایت از تولید، حفظ اشتغال و بهبود معیشت مردم خبر داد و موضوعات کلیدی اقتصادی از جمله افزایش سقف کارت‌های رفاهی متصل به اوراق گام، گسترش دسترسی به این کارت‌ها از طریق بانک‌های مختلف و همچنین افزایش سقف تسهیلات بانکی برای افراد و بنگاه‌ها را تشریح کرد.

■ ■ ■

یکی از مهم‌ترین بخش‌های اظهارات فاطمه مهاجرانی، سخنگوی دولت در گفت‌وگوی مستقیم با مردم اعلام افزایش سقف کارت‌های رفاهی متصل به اوراق گام از ۳۰۰ میلیون تومان به ۵۰۰میلیون تومان بود. این کارت‌ها که پیش‌تر فقط از سوی بانک رفاه کارگران ارائه می‌شد، اکنون از طریق بانک‌های تجارت، ملت و ملی نیز در دسترس مردم قرار گرفته است.

این تغییر دسترسی به این ابزار مالی را برای عموم مردم آسان‌تر کرده و با افزایش دوره بازپرداخت از ۱۲ماه به ۲۴ماه، فشار مالی بر دریافت‌کنندگان را کاهش داده است.

اوراق گام (گواهی اعتبار مولد) به‌عنوان پشتوانه این کارت‌ها، ابزاری است که برای تأمین مالی بنگاه‌های تولیدی طراحی شده است و امکان خرید کالاهای سرمایه‌ای نظیر لوازم خانگی را از فروشگاه‌های بزرگ فراهم می‌کند.

مهاجرانی تأکید کرد که این اقدام در راستای تحریک تقاضا و بازار و حمایت از تولید داخلی انجام شده است.

به گفته او، این کارت‌ها با اتصال به زنجیره تأمین و فروشگاه‌های بزرگ، به مردم امکان می‌دهند با استفاده از این ابزار مالی، نیازهای خود را تأمین کنند و در عین حال، چرخه تولید و فروش در بنگاه‌های اقتصادی فعال بماند. این اقدام از منظر اقتصادی می‌تواند به عنوان یک سیاست دوجانبه برای تحریک عرضه و تقاضا تلقی شود؛ از یک سو، افزایش قدرت خرید مردم به‌ویژه در شرایط اقتصادی کنونی که با رکود و تحریم‌ها همراه است، می‌تواند تقاضا برای کالاهای داخلی را بالا ببرد. از سوی دیگر، با تزریق نقدینگی به بنگاه‌های تولیدی، این سیاست به حفظ اشتغال و جلوگیری از تعطیلی واحدهای کوچک و متوسط کمک می‌کند.

مهاجرانی در این باره گفت: «حدود ۷۰درصد